

Piarista füzetek
13.

PIARISTA REND
GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA

A szerzetes
és a világi piarista
identitásának tisztázása

A szerzetes és a világi piarista identitásának tisztázása

Piarista füzetek 13.

Sorozatszerkesztő

TÓZSÉR ENDRE SP

1. A piarista karizma ma
2. Világiak a piarista rendben [iskolában]
3. A Piarista Testvériség (PIT)
4. Gyakorlati útmutató a provinciai káptalanhoz
5. A piarista szolgálat:
A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában
6. Kalazancius és konstitúciója
7. Kalazanci Szent József – A piarista rend alapítója
8. Piarista hivatásgondozási direktórium
9. A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma
10. Kalazanci Szent József lelkiisége és pedagógiája
11. Gyakorlati útmutató a helyi káptalanhoz
12. A piarista rend története

Piarista Rend
Generálisi Kongregációja

A SZERZETES
ÉS A VILÁGI PIARISTA
IDENTITÁSÁNAK TISZTÁZÁSA

Piarista Rend Magyar Tartománya
Budapest
2012

A FORDÍTÁS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ KIADÁS:

Clarificación de la identidad del religioso y del laico escolapios,
in Misión compartida en las Escuelas Pías,
(Cuadernos 23), ICCE, Madrid, 1999, 67–105.

FORDÍTOTTA:

Tózsér Endre SP

© ICCE (Instituto Calasanz de Ciencias de la Educación), 1999

© Piarista Rend Magyar Tartománya, 2012

© Hungarian Translation: Tózsér Endre, 2012

TARTALOM

<i>Szemponatok a dokumentum olvasásához</i>	7
A SZERZETES ÉS A VILÁGI PIARISTA IDENTITÁSÁNAK TISZTÁZÁSA	13
A DOKUMENTUM BEMUTATÁSA	13
ALAPTÉNY A Szentlélek az egyháznak adja ajándékait	14
ELSŐ MOMENTUM Kalazancius karizmát kap az egyházban	16
MÁSODIK MOMENTUM A szerzetesintézmény karizmája	21
HARMADIK MOMENTUM Az alapító karizmájának megvalósított lehetőségei. A kalazanciusi szerzetek családja	28
NEGYEDIK MOMENTUM A világiak integrálása a piarista-kalazanciusi karizmába	29
ÖTÖDIK MOMENTUM A világiak részvétele a küldetésben, avagy a közös piarista küldetés	33
HATODIK MOMENTUM Együttműködés a piarista tevékenységgel	38
BEFEJEZÉS	39
<i>Szemponatok a dokumentum feldolgozásához</i>	41

SZEMPONTOK A DOKUMENTUM OLVASÁSÁHOZ

1. MILYEN NÉZŐPONTOKBÓL OLVASHATJUK A DOKUMENTUMOT?

Azt a szöveget, amelyet most közlünk, és amellyel a Generálisi Kongregáció az 1997-es egyetemes káptalan konkrét kérésének (III. 2. irányelv) kíván eleget tenni, többféle nézőpontból lehet megközelíteni, s e nézőpontok mindegyike fontos szempontokat emel ki. Mindegyik nézőpont független a többitől, még ha természetesen szoros kapcsolatban állhatnak is egymással. Ha ezeket a nézőpontokat mind figyelembe vesszük, akkor a szöveg teljesebb értelmezéséhez jutunk. Megjelölünk lehetséges nézőpontokat:

a) *Történelmi nézőpont*

Ha történelmi jellegű értelmezési kulccsal közelítünk a szöveghez, akkor úgy olvashatjuk, mint *egy más után következő momentumok* bemutatását, vagyis azoknak az időszakoknak a bemutatását, amelyeken a rend az évszázadok folyamán végighaladt, és amelyek alapító atyánktól, Kalazanci Szent Józseftől kezdve a piarista karizma fokozatos kibontakozását jelentik: követők szegődnek Kalazancius nyomába, akikkel létrejön a Kegyes Iskolák Rendje; később más szerzeteskongregációk is születnek, nőiek és férfiak egyaránt, amelyeknek alapítóira nagy hatással volt Kalazancius személye és karizmája, s ezért indították el saját intézményüket az egyházban; majd pedig olyan csoportok alakultak világiakból, amelyek szoros kapcsolatba kerültek Kalazanciussal és művével, és részesedni

kívántak – különböző módozatokban – a Kalazanciusból áradó spirituális és apostoli erőből.

Ez tehát a szöveg történelmi olvasata. A nyomaték itt magára a történelemre esik, az egymás után következő történésekre, azok bármiféle értelmezésének szándéka nélkül. Itt pusztán az számít, ami történetesen végbement. Nyilvánvaló, hogy mivel rövid szövegről van szó, a történelmi olvasásmód is rövid időt vesz igénybe.

b) *Oknyomozó megközelítés*

Feltételezi az előző megközelítésmódot, ám ennek az a sajátossága, hogy felteszi a kérdést: *miért* és *hogyan* követték egymást a szövegben említett momentumok. Miért alapított Kalazancius szerzetesrendet, miért lett ő az első láncszeme annak a láncolatnak, amely a történelemben folyamatosan építkezik, és amelyet piarista rendnek hívunk? Mi az oka, hogy voltak olyan emberek, akik követték Kalazancius, és úgy akartak élni, mint ő, teljesen annak a küldetésnek a szolgálatába állva, amelyre ő az egész életét rátette? Mi az oka, hogy ezek az emberek elmélyítették és továbbadták nemzedékről nemzedékre Kalazancius intuícióját, pedagógusi munkáját és megszentelt életét? Miért voltak olyan nők és férfiak, akik Kalazancius munkásságának bizonyos vonásait utánozni kezdték; és hogy-hogy ők is első láncszemévé váltak annak a történelmi láncolatnak, amely az általuk alapított szerzetesközösség? Ha mind-ezidáig Kalazancius követői szerzetesi éltet élő megszentelt személyek voltak, hogyhogy az utóbbi években megjelentek olyan világiak, akik bár meg akarják őrizni világi voltukat, mégis hozzákapcsolódnak ehhez az alapító atyánktól induló történelmi láncolathoz? Miért történik mindez? Hogyan ment végbe mindez? Melyek az alapvető okai mindennek?

c) *Spirituális nézőpont*

Itt az a szándék vezeti az olvasót, hogy felfedezze a Szentlélek működését az egyes momentumok kezdetén, és természetesen azok további alakulásában. Ez a nézőpont arra törekszik, hogy

meglássa: az események történelmi alakulása nem magyarázható pusztán emberi okokkal, nemcsak arról van szó, hogy néhány ember szociális elkötelezettségéből a nevelésnek szentelte az életét, hanem Isten Lelkének ereje irányította az események alakulását. Ez a történelem hívő olvasásmódja. A történelmet, melynek természetesen létezik érvényes immanens értelmezése is, itt a hit szemével nézzük, üdvtörténelemként értelmezzük, Isten és ember közös történelmeként, és látjuk Istennek az ember érdekében végbevitt tetteit.

d) *A hivatás nézőpontja*

Ez a szöveg olyan megközelítése, amely azokból a különféle hivatásokból indul ki, amelyeket Isten az embereknek ad. Az olvasó végigtekinti a történelmet, látja az események alakulásának okait, és felfedezi Isten Lelkének jelenlétét, látja a különböző hivatásokat, illetve azt, hogy analóg életformájú emberek ugyanazt a történelmi felelősséget élik meg és életüket szentelik sajátos nehézségekkel, esetünkben a képzettség és hit hiányával küzdő embereknek. Arról van szó, hogy érzékeljük, Isten hívása miként vette figyelembe a történelmi körülményeket: egy ideig a kicsinyek és analfabéták megmentésének szolgálatára egy bizonyos életformában hívott meg embereket, most pedig, anélkül, hogy ez az életforma elveszítené erejét, gazdagságát és értékét, ugyanazon Lélek erejében egy másik életforma kezd kialakulni a szegény gyerekek megmentésének szolgálatára.

Ez a megközelítésmód három tényezőt hangsúlyoz: 1) az a módozat, ahogyan valaki ebbe a történelembe tagozódik, egy *hivatás*; 2) a hivatást *különböző módozatokban*, vagyis különféle életformákban lehet megélni; 3) analóg módon, vagyis különféleképpen lehet megélni *ugyanazt a tartalmat*, amelyet a szövegben használt szakfoglalommal karizmának nevezünk.

e) *A tapasztalat nézőpontja*

Abból indul ki, amit ténylegesen ma sokan megélnék, illetve amit megélték mások korábban. Közvetlenül arra a

tapasztalatra figyel, amelyet valaki megél, minthogy ez az, amit azonnal a szeme előtt talál. Ez az a valóság, amelyet megél, érez, amely felé iparkodik; az a valami, amit bensőjében növekedni érez, ami mozgatja, és amire valamiképpen szeretné rátenni az életét; az, amit csak szegényes, hétköznapi szavakkal tud körülírni, amikor szeretné elmagyarázni, mi történik vele – még ha tudatában is van annak, hogy szavait meghaladó valóságról van szó –, mindezt hogyan lehet az üdvösség távlatát figyelembe vevő teológiai, biblikus nyelvezettel kifejezni? És az, ami vele történik, ma – ha kissé eltérően is – másokkal is megtörténik. Történelmi megközelítésben felismeri, hogy ugyanerre a tapasztalatra – még ha eltérően is – más nők és férfiak is szert tettek korábban, sőt a maga korában Kalazancius is ezt élte meg, aki az első láncszem abban a történelmi láncolatban, amely őt követte. Hogy a hívő élet kategóriáival kifejezhessük ezt a tapasztalatot, a Szentírásban és a teológiában használt fogalmakat alkalmazzuk. S ekkor, a hit szemszögéből világossá válik, hogy ő is ugyanakkor a tapasztalatnak a részese.

Ebben a megközelítésmódban az a fontos, hogy magából az életből indulunk ki, és azt a hit szemével értelmezzük; ily módon pedig érthetővé válik Isten cselekvése a saját éltünkben és másokéban is. Ez az, ami mindig is végbement az üdvösség történetében.

2. MI AZ, AMIT TARTALMAZ A SZÖVEG, S MI AZ, AMI MÉG HIÁNYZIK?

Alapvető tapasztalatunk, hogy nincs olyan téma, amelyet kimerítően vég tudnánk gondolni. Nincs olyan szöveg, amely mindent el akarna mondani egy témáról. És minél többet szeretnénk mondani, annál inkább válik a szöveg túl hosszúvá, vagy elvesznénk a részletekben.

Ezért az a szöveg, amelyet közzéteszünk, nemcsak nem mond el mindent, de nem is törekszik erre. Ezt a dokumentumot, mint bármely másikat, célkitűzéséből kiindulva kell olvasni, ezt pedig az 1997-ben tartott egyetemes káptalan III/2. irányelve tartalmazza.

Tudjuk, hogy sok minden hiányzik. Hogy említsünk néhányat: az összes jogi vonatkozás, amelyet feltételeznek bizonyos próbálkozások, amelyek a rendünkben történnek, és amelyek az alapjukat a világiakról szóló káptalani dokumentum függelékében találják; a világiak kötelességei, főleg azoké, akik a harmadik és a negyedik módozathoz tartoznak; a következmények, amelyek a különböző életformájú személyek együttélésével járnak, minthogy vannak, akik egész életükre elköteleződtek, mások viszont csak ideiglenesen; vannak, akik egész életüket és minden javukat beadják, mások viszont talán csak néhány évet az életükből; némelyek engedelmességi fogadalommal vállalják, hogy áthelyezhetőek, mások nem; stb. Ki ne tudná ezeket? Ezekkel a kérdésekkel a maguk idejében szembe kell nézni, de nem most. Csak azért említettük meg őket, hogy senki ne higgye, hogy elfeledkeztünk róluk, és jelezni akartuk, hogy igyekszünk alázattal közeledni egy nálunk nagyobb valósághoz.

Tudunk tehát ezekről a nehézségekről, amelyeket gyakran megemlítenek a szerzetesek, valamint arról, hogy a világiak témakörében ezeket és egyéb aspektusokat nem vettünk kellően figyelembe.

3. TÖBB EGY EGYSZERŰ SZÖVEGNÉL

Az, amit közzéteszünk, több egy egyszerű, fogalmakat tisztázni szándékozó szövegnél. A szándéka ennél több. De a fogalomtisztázás terén is tudatában kell lennünk annak, hogy a dolgok olyan mértékben válnak világossá, amilyen mértékben

megéljük, a gyakorlatban megvalósítjuk őket. A szöveg abban szeretne segíteni, hogy megértsük és *közösen megéljük* – kölcsönös gyanakvás nélkül – Kalazancius karizmájának két megvalósítási formáját, amelyek *eltérőek* ugyan, de *kiegészítik egymást*. Abban szeretne segíteni, hogy értelmezni tudjuk az idők jeleit és meghalljuk a Lélek hangját, aki arra hívja ma a világiakat, hogy részesedjenek az alapítók karizmáiban, a szerzeteseket pedig arra, hogy megértsék: az élet halad előre az egyház és a szerzetesrendek történetében, és vannak jelei annak a reménynek, hogy Kalazancius karizmája folytatódni fog a történelemben. E szöveg semmiképpen nem kívánja egy szintre hozni a karizmákat és az azokat megvalósító életformákat, de nem kíván elfeledkezni sem róluk, sem gyanakvással tekinteni rájuk. „Ha Istentől való, meg fog maradni”, és nem lehetünk olyanok, akik elutasítják, amit a Lélek művel és hoz létre az egyházban minden ember javára.

4. SEMMI SINCS LEZÁRVA

Nem áltatjuk magunkat azzal, hogy a szöveg, amelyet bemutatunk, végérvényesen megválaszolná azokat a kérdéseket, amelyek tisztázni kíván. Épp ellenkezőleg, tudatában vagyunk annak, hogy az idő előrehaladtával tapasztalatokban gazdagabbak leszünk, s a témát később árnyaltabban fogjuk majd látni. Akkor erre a dokumentumra már nem is lesz szükség, mert azt a valóságot, amelyről szól, már mindnyájan mélyebben fogjuk megérteni, elfogadni és megélni. Az a nap nem a szomorúság napja lesz, hanem az Úrban való mérhetetlen öröme.

A SZERZETES ÉS A VILÁGI PIARISTA IDENTITÁSÁNAK TISZTÁZÁSA

A DOKUMENTUM BEMUTATÁSA

Ez az irat az 1997 júliusában tartott egyetemes káptalan kérésének kíván eleget tenni. A káptalan ugyanis a világiakról szóló második irányelvében előírta: „Tisztázni kell a szerzetes és a világi piarista identitását.”

Kiindulópontunk a piarista rend jelenlegi helyzete. Vannak olyan világiak vagy világiakból álló olyan csoportok, amelyek többé-kevésbé szoros kapcsolatban állnak a piarista renddel. Sok ilyen csoportot, közösséget ismerünk, ilyenek például a „kalazanciusi lelkiségi csoportok”, a „piarista iskolák testvériségei”, a „közös küldetés csoportjai”, a „lelkiségi csoportok”, a „hit és élet keresztény csoportok”, a „nevelők társaságai” stb. Az a közös vágy köti össze őket, hogy – bár különféleképpen és különböző mértékben – osztozzanak a piarista rend lelkiségében, életében, küldetésében, szolgálatában és karizmájában. Indítékaik és az eddig megtett útjuk sokfélék, de az említett alapvető vágyukban megegyeznek.

Az 1997-es káptalan a *Világiak a piarista rendben* című dokumentumában választ adott ezeknek a csoportoknak és közösségeknek a kérésére azáltal, hogy megjelölt különböző „módozatokat”, módozatot az együttműködésre, a munkában, a küldetésben és a karizmában való részvétellel, valamint az ezekben történő integrációra.¹

¹ Amikor „a szerzetes és a világi piarista identitásának tisztázásáról” tárgyalunk, szem előtt kell tartani a következő szempontokat:

ALAPTÉNY

A Szentlélek az egyháznak adja ajándékait

Egyházi szövegösszefüggésben nem lehet szó különböző keresztény életformákról, ha nem beszélünk a „karizmákról”. A karizmák ugyanis olyan ajándékok, amelyeket – bár különböző formában és mértékben – az összes keresztények kapnak, és nemcsak kedvezményezett csoportok vagy személyek. „Mindenkinek saját kegyelmet kap Istentől” (1Kor 7,7). „A Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele. Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik... ugyanattól a Lélektől, a harmadik pedig...” (1Kor 12,7-9). „Aszerint, hogy ki-ki milyen ajándékot kapott, legyenek egymásnak szolgálatára, hogy az Isten sokféle kegyelmének jó letevémenyesei legyenek” (1Pét 4,10). Mindenki oly mértékben kapta meg a neki adott karizmát, amilyen mértékben ugyanazon Lélek akarta (vö. Róm 12,6). Vagyis a karizmák nem egy színű, hanem többszínű egyházi jelenséget jelentenek, és a

A két különböző *életformát* nem úgy akarjuk tisztázni, hogy szembeállítjuk őket egymással, hiszen így nem ismernénk meg jobban őket. Előnyben kell részesíteni azt a hozzáállást, hogy mind a két valóságot „állítjuk”. „Állítani” pedig azt jelenti, hogy kifejtjük, miként születnek az egyes életformák, megismerjük a bennük rejtőző gazdagságot, és megvilágítjuk, milyen kapcsolatban vannak az alapítóval.

Ily módon magának a tanítóhivatalnak a tárgyalási módszerét követjük, amely amikor az utóbbi években és a különböző püspöki szinódusok után a három életformát – papság, szerzetesség, világiak – akarta magyarázni, nem a szembeállítás, hanem ezen életformák állításának módszeréhez folyamodott: az életformák kiegészítik és kölcsönösen feltételezik egymást. A *Vita consecrata* azt mondja: „A különböző életformák, melyekre az Úr Jézus szándéka szerint az egyházi élet tagolódik, kölcsönös kapcsolatban állnak egymással...” (31. pont; vö. VC 31–34).

Hogy jobban megértsük, miről van szó, a különböző *momentumokat*, amelyeket tárgyalni fogunk, koncentrikus körökben kell elképzelnünk: Ezek között az első momentum a legkisebb átmérőjű kör, a többi pedig kifelé egyre nagyobb. Az egyes momentumok kifejtik, hogy miben és hogyan történik részesedés a karizmából. Ily módon a karizma a maga történelmi, dinamikus valóságában jelenik meg, láttatva, hogy miként jelennek meg a történelem folyamán a benne rejlő belső lehetőségek. Minél közelebb van egy kör a kisugárzó karizmatikus középponthoz, objektíve más módon és más intenzitással részesedik a karizmából.

Lélek teljességének a jelei (vö. Róm 12,6). „A karizmák ugyan különfélék, a Lélek azonban ugyanaz..., Isten, aki mindent mindenben végbevisz, ugyanaz” (1Kor 12,4-5).

Következésképpen a karizma a Szentlélek ajándéka,² amelyet szabadon ad valakinek a közösség javára (vö. ChL 24 a). A karizma szerzője és adományozója a Szentlélek. A karizma mindig ingyenes, meg nem érdemelt ajándék, szabadon adott kegyelem, ám bár a karizma tudatosításának és elfogadásának a folyamatában (a személy részéről) szerepelnek történelmi körülmények, közösségi igények és személyes segítségek.

Karizmákat az egyházban kap az ember, és – a jelzett értelemben – az egész emberiség javára kapja, azon az úton, amely az emberiséget az Atyához vezeti. Összefoglalva és elővételezve az ezután kifejtendőket, azt mondhatjuk, hogy a karizma a Lélek ingyenes megtapasztalása, amelyet a Lélek szabadon ad az embernek.³ Ez benne felhívássá válik, hogy egy bizonyos szolgálatot vállaljon az emberiség javára, amelyet – sok esetben – az egyén más személyekkel közösen valósít meg, olyanokkal, akik ugyanazt a karizmát kapják. Ebben az értelemben a karizma közösségi is lehet, vagyis olyan, amelyet egy intézmény, egy mozgalom stb. kap. Ezt a karizmát különféle keresztény életformákban (házasság, megszentelt élet, özvegyiség, cölibátus, papság stb.) lehet megélni Isten rendelkezése szerint, az Atya Isten dicsőségére.

² A megszentelt személyek „hivatása magában foglalja azt a feladatot, hogy teljesen a küldetésnek szenteljék magukat; sőt a Szentlélek hatására, aki minden hivatás és karizma forrása, maga a megszentelt élet válik küldetéssé...” (VC 72 a).

³ „Bízunk kell az Úr Jézusban, aki továbbra is hív az ő követésére, és a Szentlélekre kell bízunk magunkat, aki a megszentelt élet karizmáinak forrása és sugalmazója” (VC 64 b; vö. VC 62 a).

ELSŐ MOMENTUM

Kalazancius karizmát kap az egyházban

1. A sok karizma között, melyeket a Szentlélek az egyháznak adott, jelen van az is, amelyet Kalazancius kapott.

A tapasztalat felől megközelítve a következőképpen lehet ezt megmagyarázni. Kalazancius már felnőtt férfiként érkezik Rómába, azzal a szándékkal, hogy minél hamarabb visszatér hazájába, Spanyolországba. Rövid időn belül szembetalálja magát az örök város szegény gyerekei tudásra és hitre való nevelésének égető szükségével. Szembenéz e kihívással, és keresi a kiutat e helyzetből. Hatalmas nehézségekkel találkozik, amelyek azt sugallhatták, hogy lehetetlen lesz elérnie célját. Egészen odáig jut, hogy látja füstbe menni tervét, de végtére is, még ha tönk-re is tették, műve újjászületik, miként azt Kalazancius remélte „in spem contra spem”. Mi, akik utólagosan olvassuk ezt a történetet, észrevesszük, hogy Isten keze nyúlt bele.

Amikor e tény megmagyarázására teszünk kísérletet, teológiai magyarázat születik: A történelem egy bizonyos pillanatában Kalazancius megkapja a gyerekek és a fiatalok, elsősorban a szegények és elhagyottak átfogó nevelésének a karizmáját. *A Szentlélek oldaláról nézve*: ez egy olyan adomány, amelyet Kalazanciusnak adott. *Kalazancius oldaláról nézve*: egy legalább húsz évig tartó történelmi és karizmatikus folyamat zajlik le, melynek során fokozatosan felfedezi, mit akar tőle Isten, és ezt elfogadja lépésről lépésre, legyőzi belső tiltakozásait, és félreteszi régóta dédelgetett személyes álmait, melyek más irányba vitték volna. *A külső körülményeket tekintve*: társadalmi, erkölcsi és kulturális tényezők játszottak döntő szerepet abban, hogy Kalazancius felismerje és magáévá tegye ezt a karizmát. *Kalazancius belső életét tekintve*: végigjár egy utat, amelyen a Szentlélek vezet, és odafigyel az őt szólókató külső szükségletekre.

Tehát négy szempontot különböztetünk meg:

- *a Lélek ajándéka*, amelyet Kalazancius kap: ezt hívjuk karizmának. Ez semmi más, mint ajándék. Fentről származik, Isten irgalmas jóságából származó kegyelem Kalazanciusnak;
- *Kalazancius válasza*, amellyel elfogadja ezt az adományt: fürkészi, mit akar tőle Isten, és átadja magát Isten akaratának;
- *Kalazancius személyes élettörténete*: Isten kézen fogva vezet olyan társadalmi körülmények között, amelyek különleges fogékonyságot alakítanak ki benne, hogy észrevegye a római gyerekek és fiatalok emberi, kulturális és vallási szükségleteit;
- s végül a *képesítés*, melyet Isten Kalazanciusnak ad, hogy fel tudja fedezni a karizma gazdagságát, alkalmassá teszi annak megélésére, sugárzására, továbbadására, s hogy fel tudja ismerni, mi az, ami elhomályosíthatja.

2. Kalazancius *alapítói karizmát* kapott, mivel a Szentlélek arra hívta, hogy új szerzetesrendnek adjon életet egyházában. Ő a Kegyes Iskolák Rendjének az alapítója és atyja. A rendet „Isten művének” nevezi, mert Istentől származik az ajándék, jóllehet az ő személyén és munkálkodásán keresztül születik meg az egyházban. A meghívás, amelyet Kalazancius kapott, nem arra szólt közvetlenül, hogy létrehozza a szerzetesélet megélésének egyik új módját az egyházban, hanem hogy gyógyírt találjon egy életbevágó szükségletre, a kulturális és keresztény tudatlanságra, amely a szegény gyerekek és fiatalok nagy részét jellemezte. A gazdagoknak megvolt, ki tanítsa őket tudásra és hitre, a szegényeknek azonban nem. Kalazancius lesz a szegények atyja. Arra hívatott, hogy a történelemben először kielégítse ezt a szükségletet, és ily módon létrehozza „Európa első nyilvános, ingyenes népiskoláját”.

3. Ez a karizma egy hosszú út végeredménye volt, amelyen a következő mérföldkövek állapíthatók meg:

- először is észrevette, mennyire szükségük van a szegényeknek „hitre és műveltségre”, és elkezdett megoldást találni e szükséglet kielégítésére: így megszületett a *nevelői szolgálat*;
- azután felismerte, micsoda gazdagságot jelenthet e szolgálat jobb végzése érdekében, ha többen együtt élnek, közösen élnek, imádkoznak, osztoznak a problémákon, és ugyanabban a házban laknak: így megszületett a *közösség*;
- harmadsorban lépésről lépésre felfedezi, hogy a közösség tagjait nemcsak egy külső kötelék fűzi össze, hanem egyazon lelkiület, mely kifejeződik belső életükben, valamint abban, ahogyan látják, szeretik és követik Jézust, s ehhez még más lelki tényezők is társulnak; így kialakult a *lelkiiség*, amely később egyre csak erősödött, és sajátos színekkel gazdagodott;
- végezetül pedig belső tapasztalatokat szerezve és elfogadva azt az utat, amelyet az Úr mutatott neki azáltal, hogy más megoldási kísérletek zátonyra futottak, megértette, hogy szerzetesként kell követnie az Urat, új szerzetesrendet kell alapítania az egyházban, amelynek a nevelés lesz a szolgálata. Így érkezett el a *megszenteltséghez a szerzeteséletben*.

Mindez hozzátartozik egy *alapító karizmához*, ebben az esetben Kalazanci Józseféhez.⁴

⁴ *Alapítási karizmának* hívjuk azt a meghívást, hogy valaki szerzetesrendet alapítson az egyházban. Az *alapító karizmájának* az alapított szerzetesrend tartalmát és célkitűzését nevezzük. A *szerzetesintézmény karizmája* az alapító karizmája, mely folytatódik, kibontakozik a történelemben.

4. Érdemes megjegyeznünk, hogy ennek az alapító karizmának nincs egyszer s mindenkorra rögzített formája, hanem történelmileg, Kalazancius életét is beleértve, az idő haladtával nyeri el sajátos vonásait. A karizma tehát egy történelmi és dinamikus valóság volt, amelyben az alapító fokozatosan felismerte Isten akaratát működésével kapcsolatban. E négy imént felsorolt szempontban – szolgálat, közösség, lelkiesség, szerzetesi megszenteltség – a karizma egyre jobban kibontakozott az idők folyamán.

5. Tehát egy történelmi tényezőtől indulunk ki: ez pedig a szerzetesélet mint konkrét, egzisztenciális és történelmi megvalósítása a keresztény létnek. Ebben az értelemben Kalazancius karizmája alapvetően *küldetési karizma*, benne ugyanis a küldetés – a szegény gyerekek átfogó nevelésének konkrét szolgálata – képezi a tulajdonképpeni központi magot, s ebbe futnak össze egymással összefonódva az összes többi tényezők.⁵

6. A „karizmával” együtt beszélnünk kell az alapító *szellemiségéről* is. Vagyis az említett négy alaptényezőtől túl vannak mások is, amelyek együtt járnak a karizmával, és abból a sajátos válaszból származnak, amelyet Kalazancius adott Isten ajándékára, vagy – ha akarjuk – abból a szándékából, hogy megvalósítsa és megélje ezt a karizmát. Példaképpen arra, amit mondani akarunk, említhetjük a Konstitúciókat, mert benne van leírva, hogyan kell megőrizni s nem elveszteni karizmánkat; benne találjuk meg az első időszak hagyományait, melyek összefoglalják az élet- és magatartásmódot, valamint azt, hogyan lehet és kell élni azt a szerzeteséletet, amelyet az alapító a Szentlélek ösztönzésére felvázolt – és más szempontokat is említhetnénk. Következésképpen létezik egy kalazanciusi *szellemiség* és *stílus*, amely konkretizálja a karizmát.⁶

⁵ „Ezekben az intézményekben a szolgálati papság a karizma lényegi része, és meghatározza ennek sajátosságát, célját és szellemét” (VC 60 f).

⁶ „A sajátos jelleg az apostolkodásnak és a megszentelődésnek azt a sajátos stílusát is jelenti, amely objektív elemekben megragadható különleges hagyományt hoz létre” (MR 11 b).

7. Az alapító karizmája *végtelen sok lehetőséget rejt magában*, amelyek nem szükségszerűen jelennek meg az alapító élete során, és lehet, hogy még az ő közvetlen követői sem észlelik őket. A karizma ugyanis egy fejlődő valóság, amelyet „el kell mélyíteni és ki kell bontakoztatni” (MR 11) a történelem folyamán. Egyedül a történelem, az idő folyása – és a Szentlélek, aki kíséri az egyház és a szerzetesintézmények életét – teszi lehetővé, hogy egy meghatározott idő- vagy fordulópontban kivirágozzanak és láthatóvá váljanak ezek a belső lehetőségek. Gyakran új történelmi, kulturális, társadalmi és egyházi feltételekre van szükség, hogy a karizma egyik olyan belső lehetősége, amely rejtve maradt sok éven, sőt esetleg évszázadon át, nyilvánvaló legyen. Az eredmény nem az alapító szellemiségének elhagyása, hanem inkább annak gazdagítása, és éppen ezért mindig összhangban van a karizmához való hűséggel. Ily módon kell olvasni a *Vita consecrata* apostoli buzdítást, amikor a szerzetesintézményeket és azok tagjait a „teremtő hűség” biztatja (36 és 37).

8. Nem felejthetjük, hogy az alapító karizmájának alakulásában az ő élete során nagy szerepet játszott e karizma *megélésének a módja*, és alakulásához jelentősen hozzájárultak Kalazancius első társai és azok a piaristák, akik élete során a rendhez tartoztak. Bennük láthatta az alapító azt, hogy mi a karizma reális megtestesítése, életté váltása. Ők ösztönözhatték a karizma értelmezésére, neki pedig megvolt az alkalm, hogy állandóan szemmel tartsa a karizma megvalósulását, nehézségeit és problémáit, előnyeit és gazdagságát. Mindez lehetővé tette, hogy pontosabban megfogalmazza írásaiban, tanácsaiban és életében. Felettébb érdekes lenne, ha végigkövetnénk ezt a kölcsönös egymásra hatást Kalazancius és az első piaristák között a kalazanciusi karizma végleges alakjának kialakításában.

MÁSODIK MOMENTUM

A szerzetesintézmény karizmája

1. Kalazancius meghal, de karizmája nem hal meg. Már élete során vannak, akik csatlakoznak hozzá, hogy vele dolgozzanak, folytassák és kiegészítsék művét. Kalazancius 1617-ben kezdi el a szerzeteséletet tizennégy társával, 1646-ban pedig már ötszázan vannak. Isten próbára teszi halála előtt azáltal, hogy rendjét egyszerű fogadalmas szerzetté fokozzák le. Kinyílnak az akol kerítései, hogy szétszóródjon a nyáj, ugyanakkor, még ha sokan el is hagyják, az intézmény fennmarad.

Egy történelmi tényezőből indulunk hát ki, ez pedig *az eredeti karizma, amely növekszik a történelemben*. Sokan kaptak meghívást arra, hogy ezt a karizmat éljék, és részesedjenek benne különféle módon.

Kalazancius karizmájának első gyümölcse az, hogy testvérei, fiai és tanítványai születnek, akik a szerzetesintézmény keretein belül követik az ő útját, akik az ő életét folytatják, akik ugyanazt a szolgálatot végzik, amelyre ő szentelte életét, és akiknek ugyanaz a karizmája, amelyet ő kapott. *A szerzetesintézmény karizmájához érkezünk.*

2. Hogy kellőképpen értékelhessük ezt a momentumot, meg kell említenünk a következőket:

a) Amikor a *szerzetesintézmény karizmájáról* beszélünk, az alapító karizmájára hivatkozunk, amely folytatódik a történelemben. Ezért mondja a *Mutuae relationes*: „Az alapítók karizmája a Szentlélek egyfajta megtapasztalása, amelyet átadtak tanítványaiknak, hogy aszerint éljenek, azt őrzik, elmélyítsék és állandóan gyarapítsák” (11 b).

b) Kalazancius egy új szerzetesrendet indít el az egyházban, és ezt a szerzetesrendet az egyház jóváhagyta. Itt jelenik meg a karizma intézményesítése. A karizmat a Lélek adja,

viszont a szerzetesintézmény válik a megkülönböztetés eszközévé. A piarista karizma nem valamiféle „egyedül” megélt, a Lélek és az egyén között zajló valóság, hanem olyasmi, amit a rend él meg, és a rend dönt felőle, mert a rend kapta az egyháztól – a jóváhagyás révén – azt a feladatot és képességet, hogy a piarista karizma felől döntson. Vagy másképp fogalmazva: senki sem erőszakolhatja a rendre az ő „személyes piarista karizmáját”, és nem kötelezheti a Lélek ajándékára hivatkozva annak elfogadására. E téren a rendet illeti meg az utolsó szó.⁷

- c) Ha magában Kalazanciusban a karizmát illetően egy sok évig tartó folyamat játszódott le, nem csodálkozhatunk, ha tanítványában „a Lélek megtapasztalása” kezdetben szegényesnek tűnik, vagy a karizmának csak egyes elemeire korlátozódik, és ezért a képzés évei során még igen alaposan „dolgozni kell rajta”. Sőt a piarista szerzetes egész élete folyamán felfedez olyan új lehetőségeket, amelyeket a karizma magában rejt, és amelyeket a múltban nem vett észre. A folyamatos képzésnek elsődlegesen erre a szempontra kell összpontosítania, jobban, mint más szempontokra. Következésképpen a „Léleknek ezt a megtapasztalását” napról napra meg kell élni, buzgón kell őrizni, és az élet előrehaladtával egyre jobban el kell mélyíteni.

Ezen a téren felléphetnek és fel kellene lépniük *új prófétáknak*, akik láttatnának az intézményes testtel olyan gazdagságokat, amelyeket tartalmaz ugyan karizmánk, de mindezidáig nem hoztunk felszínre. Ebben az értelemben határozottan állítanunk kell, hogy nem a szerze-

⁷ „Az egyes szerzeteseknek is megvannak a saját ajándékaik, amelyeket a Szentlélek azért szokott adni, hogy az intézmény élete gazdagodjon, kibontakozzon és virágozzon a közösség összefüggésében és az állandóan megújuló tanúságtételben. Az ilyen ajándékok elismerése és helyes használata mindig attól függ, hogy megmutatkozik-e a megfelelés az intézmény közösségi értékeivel és az egyház szükségleteivel a törvényes tekintély ítélete szerint” (MR 12 c).

tesek azok, akik birtokolják a karizmát, hanem megfordítva: a karizma birtokolja őket. Ebből pedig az következik, hogy minden rendtag részesedik a karizma iránti közös felelősségben (vö. VC 71 f). Ez az egytermészetűség vagy „kongenialitás” a karizmával – ahogyan egyes szerzők nevezik – megadja nekik, mint Isten ezen új népe tagjainak vagy a misztikus test tagjainak, azt a képességet, hogy felfedezzenek nagy fontosságú szempontokat, mind a személyes, mind az intézményes élet terén.

3. Így jön létre Kalazancius fiainak, tanítványainak, követőinek a csoportja. Ők ugyanattól a Szentlélektől megkapták az *alapító karizmáját*, azt, amelyet elsőként az alapító kapott meg. De nyilvánvalóan nem kapták meg annak összes alkotóelemeit, mert vannak átadhatatlan elemek, és olyanok is, amelyek később a történelem folyamán nem tartoznak már az intézmény karizmájához. Ezek közé sorolhatjuk az alapító személyiségének sajátos vonásait, intellektuális képzettségét, elképzeléseit, érdeklődési körét, filozófiai és teológiai gondolkodásmódját, valamint mindazt, ami az őt övező valóságból származik. Ezek az *alapító karizmájának* átadhatatlan elemeihez tartoznak.⁸

Kalazancius fiainak és tanítványainak ezt a csoportját nem passzív valósággként kell elképzelnünk. Aktív részesei a karizma belső lehetőségeinek tisztázásában az idők folyamán: „Minden intézmény saját karizmatikus jellege, mind az alapítóban, mind tanítványaiban, megköveteli az Úr iránti állandó hűséget; az ő Lelke iránti tanulékonyt; a dolgokra okosan figyelő lelkiületet, amely észreveszi az idők jeleit; az egyházhoz tartozás akarátát, a szent hierarchia iránti engedmességet; a kezdeményezés bátorságát, az állhatatos odaadást, az alázatot az ellenkezés közepette. Az igazi karizma összefüggése a körülményekkel és a lélek benső szenvedéseivel állandó történeti

⁸ Ez nem akadály a annak, hogy figyelembe vegyünk átadhatatlan elemeket, amikor identitásunkat akarjuk tisztázni, vagy piarista szolgálatunkat akarjuk pontosabban meghatározni.

összefüggést jelent a karizma és a kereszt között, amely, anélkül, hogy az értetlenséget igazolná, nagyon hasznos a hivatás igazságának felismeréséhez” (MR 12).

Ezért az első csoport, mely „öröklí” az alapító karizmáját a már említett részletekben, azok a szerzetesek, akik a piarista életre tettek fogadalmat. Végeredményben az, amit most teszünk – és amit a következő momentumoknál világosabban fogunk látni –, nem más, mint annak felmutatása, hogy az alaptapasztalat miként valósul meg a történelem folyamán. A karizma történelmi, fejlődik, és ahhoz hasonlóan bontakozik ki, ahogyan maga Isten tevékenykedik a történelemben.

4. A szerzetesélet a keresztény élet megélésének az egyik konkrét módja, amelyet valaki Istentől kap és hivatásból választ. Amikor meg akarjuk jelölni ennek az életformának a sajátosságát, különféle válaszok kínálkoznak. Ezek talán mind igazak, de egyik sem kimerítő. Megemlítjük a megszentelt élet néhány jellemzőjét:

- a) A szerzetesélet egy olyan adomány, amely nem a példamutatás rendjéhez tartozik, hanem a *jel rendjéhez*. Ezért védik sokan, hogy a szerzetesek sajátossága abban áll, hogy ők „jelek”, akik különleges módon megtestesítik azt az életformát, amelyet Jézus élt a földön. Olyan jelek, amelyek nemcsak jelzik, hanem meg is valósítják azt, amit jeleznek. Miként a szentségek. Ebben az értelemben a szerzetesélet a szegény, tiszta és engedelmes „Jézus emlékezete”. Életek, amelyek megvalósítják és megtestesítik – ha csak nagyon szegényesen is – Jézus életét.⁹ Ezért

⁹ „A megszentelt személy ugyanis az evangéliumi tanácsok fogadalmával történő vállalásával nemcsak élete értelmét találja meg Krisztusban, hanem lehetőségei szerint azon is fáradozik, hogy reprodukálja magában – amennyire lehet – azt az életformát, melyet Isten Fia vett magára, amikor a világba lépett” (VC 16 c). „A megszentelt élet élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára, arra, ahogyan a megtestesült Ige az Atya és a testvérek színe előtt élt. A megszentelt élet ugyanis az Üdvözítő életének és tanításának eleven hagyománya” (VC 22 c).

a megszentelt életnek van egy különleges aspektusa: *a Jézushoz való teljes, maradéktalan és kizárólagos hasonulás*. Minden kereszténynek Jézus Krisztushoz kell „hasonulnia”, éspedig teljesen és maradéktalanul. Jézusban azonban felfedezhetünk *kizárólagosságot* is, amely a szerzeteséletben testesül meg. A kizárólagosság – amelyet Jézus az Atyával kapcsolatban él oly módon, hogy senki máshoz nem tud tartozni – olyan valóság, amely különleges módon a szerzetesélethez tartozik.¹⁰

b) A szerzetesélet sajátossága nem az apostoli tevékenység, amelyet végez, hanem az élet teljes odaszentelése az Úrnak.¹¹ Így jelennek meg a fogadalmak: a *tisztaság* mint az Úrhoz való kizárólagos tartozás; a *szegénység* mint a tanító Jézus követése és készség olyan területek, helyzetek, feladatok felvállalására, amelyeket mások nem tudnak vállalni; az *engedelmesség* mint szenvedély az Atya akaratára iránt, amelyet folyamatosan imádságos mérlegeléssel keresünk; „*vegyes*” élet, amely egyesíti a tevékenységet és a szemlélődést az élet folyamán (vö. VC 87–92).

c) A szerzetesség *profetikus és eszkatologikus jel*. Ebben az értelemben azok, akik a szerzeteséletet választják, arra kaptak meghívást, és ahhoz kaptak kegyelmet, hogy megéljék ezt a kizárólagos Istenhez tartozást, és teljesen rendelkezésére bocsássák magukat. Kétségtelen, hogy Isten, az ő uralma és az evangélium áll – és kell állnia – az

¹⁰ „Az evangéliumi tanácsok, amelyek révén Krisztus egyeseket arra hív, hogy osztozzanak szűzi, szegény és engedelmes életében, azokban, akik ezt elfogadják, feltételezik és megmutatják a kifejezett kívánságot a Vele való tökéletes azonosulásra” (VC 18 c). Vö. VC 16 b.

¹¹ „Ahogyan a házasság lényegét sem a férj és a feleség ígérete adja meg, hanem a házastársak kölcsönös, kizárólagos hűsége és termékeny szerete, hasonlóképpen a szerzetesélet kritériuma és ereje nem a társadalmi és apostoli munkában rejlik – bármennyire hasznos is legyen az –, hanem az Úrnak történő teljes odaszenteltségben (VI. Pál pápa: A Legfőbb Elöljárók Nemzetközi Szervezetének, *L'Osservatore Romano* 1973. 11. 19.).

első helyen minden keresztény számára, ezek azonban nem kizárólagosak. „Teljes szívünkől szeretni Istent...” – ez közös minden kereszténynek. Viszont szeretni őt egy mindent magába foglaló hozzákapcsolódásban egy közösséghez, melyben saját affektivitásomat megélem, szeretni őt anélkül, hogy megházasodnék, ez a megszentelt és a papi cölibátus sajátja és különlegessége.¹²

- d) A megszentelt élet az egyház szívében helyezkedik el,¹³ és így kinyilvánítja a keresztény hivatás belső természetét (vö. LG 44 c), valamint „az egész Jegyes-Egyház gyakorolását az egyetlen Jegyessel való egyesülésre” (VC 3 a). És ez azért van így, mert noha csak néhányan kaptak meghívást arra, hogy megszentelt formában éljék meg az evangéliumi tanácsokat, ki kell jelentenünk: azokat az értékeket, amelyek e tanácsok mélyén rejlenek, fel kell ajánlani minden kereszténynek, minthogy arra a célra mutatnak rá, amelyre mindnyájan vágyakoznak. Mindnyájan meghívást kaptak arra, hogy tisztaságban éljenek, de nemcsak úgy, hogy szexualitásukat Isten akarata szerint szabályozzák, hanem úgy, hogy szeretetből teljesen Hozzá kapcsolódnak. Mindnyájan meghívást kaptak arra, hogy megvalósítsák az engedelmességet, mint teljes alávetettséget az Atya szeretet-tervének. Mindnyájan

¹² „A megszentelt életben tehát nemcsak arról van szó, hogy Krisztust egész szívűből kell követni, »jobban kell szeretni, mint apát, anyát és gyermeket« (vö. Mt 10,37), amint ez minden tanítványnak kötelessége, hanem mind ezt az egész egzisztencia Krisztushoz »hasonlóvá« tevő odaadásával egy mindent átfogó feszültségben kell élni és kifejezni, amely az időben lehetséges mértékben és a különböző karizmáknak megfelelően elővételezi az eszkatologikus tökéletességet” (VC 16 b). „Ebben a távlatban jobban érthetővé válik a megszentelt élet azon szerepe, hogy eszkatologikus jel legyen. Változatlan ugyanis a tanítás, amelyet az eljövendő ország elővételezésé-ként bemutat. [...] Ez elsősorban a szüzesség vállalásával történik” (VC 26 c; vö. VC 27).

¹³ „Mivel az evangéliumi tanácsok a szeretet által, melyre elvezetnek, követőiket különleges módon kapcsolják az egyházhoz és annak misztériumához...” (LG 44 b).

meghívást kaptak arra, hogy megtestesítsék a szegénységet, mint teljes vágyakozást Istenre. Ezért minden keresztény meghívást kapott arra, hogy szembesítse saját életét Jézus életformájával, amely megvalósul és kézzelfoghatóvá válik a megszentelt személyek életében. Ezért „a különböző életformák, amelyekre az Úr Jézus szándéka szerint az egyházi élet tagolódik, kölcsönös kapcsolatban állnak egymással...” (VC 31 a).

- e) A saját karizmájukhoz való hűségükről a szerzeteseknek tündöklő tanúságot kell tenniük,¹⁴ és általa ösztönözniük kell minden keresztényt arra, hogy keresztény hivatásából fakadó kötelességeit teljesítse;¹⁵ ebbe a karizmatikus dimenzióba futnak össze a többi, az apostoli, aszketikus és misztikus szempontok (vö. VC 71 f).
- f) A szerzetesélet *átváltozott egzisztenciát* feltételez: „A megszentelt élet elsőrangú feladata, hogy láthatóvá tegye a csodákat, amelyeket Isten a meghívott emberek törekeny természetében művel. Nem hallható szavakkal, hanem az átváltozott lét ékesszólásával tanúskodnak e csodákról. Az emberek álmélnkodására azzal válaszolnak, hogy hirdetik a kegyelem csodáit, amelyeket az Úr azokban művel, akik szeretik őt” (VC 20 b).
- g) Végül – noha itt a szerzetesélet egyszerűen csak különleges intenzitással testesíti meg azt, ami minden keresztény életben jelen van – meg kell említeni a szerzetesélet *szentháromságos* (vö. VC 21; 36) és *krisztológikus* jellegét (vö. VC 29).

¹⁴ „A saját karizmájukhoz való hűség lehetővé teszi a megszentelt személyek számára, hogy a próféta rettenthetetlenségével – aki életét is hajlandó kockáztatni – tegyenek hiteles tanúságot mindenütt” (VC 85 a).

¹⁵ „Ezért az evangéliumi tanácsok fogadalma jel, amely az egyház minden tagját ösztönzi és kell is ösztönöznie, hogy lankadatlanul teljesítse keresztény hivatásának kötelességeit” (LG 44 c).

HARMADIK MOMENTUM

Az alapító karizmájának megvalósított lehetőségei. A kalazanciusi szerzetek családja¹⁶

Már említettük, hogy az alapító karizmájának vannak olyan belső lehetőségei, amelyek csak az idő haladtával bontakoznak ki: amikor új körülmények alakulnak ki, vagy amikor a Szentlélek azokat nyilvánvalóvá teszi vagy jobban feltárja. Az egyik belső lehetőség megvalósulása volt, amikor megjelentek a történelemben emberek – férfiak és nők is –, akik olyan karizmat kaptak Istentől, amely szoros kapcsolatban áll Kalazancius karizmájával. E kapcsolat mögött nagyon különböző okok állhatnak: az új alapító a piarista rendhez tartozott, és így mély kapcsolat van az ő karizmájának és Kalazancius karizmájának néhány eleme között; vagy az új alapító – vagy alapító-nő – Kalazancius Konstitúcióit alkalmazta saját alapításának korához és jellegéhez; vagy az új alapító ismeri Kalazancius, az ő lelkiségét és szolgálatát, átvesz tőle néhány elemet, és Kalazancius az új szerzet pártfogójának választja; és egyéb okokat is felsorolhatnánk. Mindez olyan új szerzetek születését eredményezte, amelyek szorosan kapcsolódnak Kalazancius karizmájához. Tehát olyan karizmák konstellációjával állunk szemben, amelyek többé-kevésbé szoros kapcsolatban állnak Kalazancius karizmájával, s köréje szerveződnek. Ily módon megszületett a *kalazanciusi szerzetek családja*. Itt meg kell jegyeznünk, hogy ezek az alapítók a saját szerzetük karizmatikus középpontjai, s ezentúl tudnak ilyen középpont lenni más szerzetek számára is, amelyek az ő inspirációjukra jönnek létre. Itt csak a Kalazanciusal való kapcsolatuk miatt említjük őket.

¹⁶ Ide illesztjük ezt a harmadik momentumot, mert történetileg így ment végbe. Kalazancius karizmájához kapcsolódóan – és olykor szoros egységben övele – más szerzetescsaládok is születtek. Ez az alapító karizmájának expanzív erejét és profetikus gazdagságát mutatja. Ennek ellenére el kell ismerni, hogy ennek a momentumnak az értelme analóg az ezután következőkével.

NEGYEDIK MOMENTUM

A világiak integrálása a piarista-kalazanciusi karizmába

1. Az utóbbi időben megvalósulóban van a kalazanciusi karizmában rejlő egyik lehetőség. Elmondhatjuk ezt a *Vita consecrata* szavaival: „Több szerzetesintézmény is – gyakran új szituációk következtében – arra a meggyőződésre jutott, hogy karizmáját megoszthatja a világiakkal. Ezért a világiakat arra hívják, hogy intenzívebben részesedjenek az illető intézmény lelkeségében és küldetésében. Elmondhatjuk, hogy a történelmi tapasztalatok eredményeként – mint egykor a különböző világi vagy harmadrendek – egy új, reményteljes fejezet kezdődött a megszentelt személyek és a világi Krisztus-hívők közötti kapcsolat történetében” (54). Ez történt a piarista rendben. Nézzük most részletesebben ezt a jelenséget.

2. Egy történelmi jellegű megjegyzés. Biztosan tudjuk, hogy a Kalazancius által alapított iskolákban – abban az időszakaszban, amikor Kalazancius közössége még csak „világi szerzet” [congregatio secularis] volt, amelyet VIII. Kelemen pápa szóbelileg jóváhagyott – elég sok világi hívő együttműködött a kalazanciusi szolgálatban, voltak, akik hozzátartoztak, voltak, akik nem ahhoz a világi közösséghez, amely e szolgálat végzésére alakult. Továbbá az is biztos, hogy a piarista rend megalapítása után volt egy világi ember, Ventura Serafellini, aki továbbra is dolgozott a rend iskoláiban, élete végéig szóló szerződéssel, amelyet maga az alapító fogalmazott és írt alá. Ezek tények, s nem anekdoták. Mivel ezek az epizódok az alapító életében történtek, és maga az alapító a főszereplőjük, segítenek jobban megérteni az ő gondolkodásmódját.

3. Napjainkban, azután, hogy a II. vatikáni zsinat erőteljesen hangsúlyozta a világi hívők szerepét (vö. LG, GS, AA), egy szerfőlött elterjedt és fontos egyházi jelenséggel találjuk szemben

magunkat – az idők jeleinek egyikével! –, melyet a következőképpen írhatunk le: vannak világiak, akik arra éreznek hivatást, hogy világi keresztény életüket Kalazanci Szent József lelkiségének és küldetésének sajátosságai szerint éljék meg. Ezt hivatásuknak, Isten ajándékának tartják. Úgy érzik, ez a konkrét módja keresztény meghívottságuknak, amely a keresztségben és a bérálásban születik, rajtuk alapszik, és amelyet sok esetben megerősít a házasság szentsége.

4. Ezek a világiak, imádságosan átgondolva saját jelenbeli tapasztalatukat, úgy érzik, arra kaptak meghívást, hogy Jézust *Kalazancius lelki iskolájában* élve kövessék.¹⁷ Követni akarják a tanító Jézust: erre jutottak, azáltal, hogy értelmezték a Lélek megtapasztalását. Ebben az értelemben meghívást kaptak arra, hogy integrálódjanak a szerzetesintézmény karizmájába. Ténylegesen osztoznak azokban a jellegzetességekben, amelyekről fentebb szóltunk, amikor Kalazancius történeti-karizmatikus fejlődését leírtuk, vagyis: *a piarista szolgálatot* végzik, *közösségben* élnek vagy különböző intenzitású csoportokban, megtestesítik *a piarista lelkiséget*, és ők is élik a saját megszenteltségüket, amely ebben az esetben a keresztségi megszenteltség. Ezt a három jellegzetességet élhetik nagyobb vagy kisebb intenzitással, különböző formában és hangsúllyal.¹⁸

¹⁷ „Tudjuk, hogy Isten működik minden Krisztus-hívőben, és tudatában vagyunk azoknak a jótéteményeknek, amelyek a karizmákból származnak, mind az egyes személyek, mind az egész keresztény közösség számára” (ChL 24).

¹⁸ Ennek az integrációnak vannak különféle modelljei: Vannak olyan világiak, akik találkoznak néhányszor a hónap folyamán, de vannak olyanok is, akik egy közösségben élnek a szerzetesekkel. Vannak olyanok, akik szívvel-lélekkel végzik a piarista szolgálatot, mert végzettségük erre a foglalkozásra képesíti őket, de vannak olyanok is, akik csak hetente néhány órában csoportfoglalkozásokat vezetnek, vagy csak egyszerűen úgy élnek meg a piarista szolgálatot, hogy otthon gondoskodnak gyermekeik neveléséről. Vannak, akik elsődlegesen a kalazanciusi lelkiség különféle vonásait élnek meg, és vannak, akik inkább más lelkiségre helyezik a hangsúlyt.

5. Ily módon a kalazanciusi karizma egyik belső lehetőségének a kibontakozásával, vagyis a világiaknak a kalazanciusi karizmába történő integrációjával állunk szemben. Olyasmi ez, ami a múltban nemigen ment végbe, ma azonban egyre jobban polgárjogot nyer a piarista rendben. A világi alkotóelem itt a fontos: akikről szó van, nem szerzetesek.

Szerzetes piaristának lenni a piarista karizma egyik meghatározott megélési módját jelenti, világi piaristának lenni pedig ugyanannak a piarista karizmának másfajta megélési módját jelenti. Ezért a világi piarista – meghatározása értelmében – a keresztségi és nem a szerzetesi megszenteltséget éli. Az említett jellegzetességekben való részesedésük elegendő ahhoz, hogy valódi „piaristáknak” tartsuk őket, még ha nem úgy piaristák is, mint a szerzetesek.¹⁹ Ebben az értelemben „piaristának” lenni analogikusan megélt valóságot jelent, minthogy némelyekben az egyház előtt nyilvános fogadalommal vállalt megszentelt életet feltételez (szerzetesek), másokban viszont a keresztséggel együtt járó megszentelt életet (világiak).

Ezért *piarista* az, aki részt vesz különféle módon a piarista szolgálatban, a piarista testvéri életben és a piarista lelkiségben, és mindezt a keresztségi megszenteltségéből kiindulva éli. Ezt a piarista valóságot meg lehet élni nagyobb és kisebb intenzitással, különböző formákban és életállapotban. A *szerzetes piarista* a szerzetesi megszenteltségéből, a *világi piarista* pedig a keresztségi megszenteltségéből kiindulva éli meg mindezt.²⁰ Következésképpen a két csoport között egymást

¹⁹ A karizma szempontjából kiindulva beszélünk. Nem bocsátkozunk jogi aspektusokba (erről szól a világiakról szóló dokumentum negyedik „módoszata”). Szólnunk kellene az egyének, egy csoport vagy egy közösség kötelességeiről. Minél több a jog, úgy következnek a kötelességek; különböző kötelességekkel különböző jogok járnak együtt. Ez a szempont az, amely sok nehézséget támaszt ahhoz, hogy a szerzetesek elfogadják azt a valóságot, amelyről beszélünk. Nem irenizmusból hagyjuk ezt most el, hanem mert nem itt a helye. A jelen dokumentumnak megvan a maga határozott célja, és ehhez tartjuk magunkat.

²⁰ A szerzetesek és a világiak közös részvételének ugyanabban a szolgálatban és integrációjuknak ugyanabba a karizmába – esetünkben a kalazanciusi karizmába – különleges prófétai jelértéke van a világi, az egyház és

kiegészítő és semmiképpen sem alárendeltségi viszony van. Egy ilyen kommunióból és egymást kiegészítésből egymás kölcsönös gazdagításának és segítésének kell születnie világiak és szerzetesek között.

6. Itt hangsúlyoznunk kell, hogy a Lélek megtapasztalása egyszerre egységes és különféle (ahogyan az egyház is egyszerre egy és katolikus). Vagyis ugyanaz a Szentlélek adja a lehetőséget részesedni ugyanabban az ajándékban vagy karizmában, tiszteletben tartva az életformát, amelyben a benne részesező él.²¹ Ily módon egyszerre érvényesül kommunió és kölcsönösség az életformák között. Vagyis semmiképpen sem állnak egymással szemben, hanem inkább kiegészítik egymást. Mindegyiknek megvan a maga gazdagsága, amely mindig a Lélek adománya, az ő meghívása.²²

7. Azok, akik ily módon integrálódnak a karizmába, választhatnak, hogy milyen jogi formában kívánják szándékukat megvalósítani. Olyan út ez, mely sok lehetőséget kínál. Az egyik konkrét formája ennek a „Piarista Iskolák Testvérisége” (PIT),

a piarista rend számára, amely gazdagítja mindkettőjüket, elsősorban a karizma új dimenzióinak felfedezésében és e két csoport saját és sajátos lelkiségének elevebbé tételében (vö. VC 55–56).

²¹ „Meghatározott személy kapja ezeket, de másokkal megoszthatók, azért, hogy az időben mint eleven és gazdag örökség folytatódjanak, és sajátos lelki rokonságot hozzanak létre a személyek között” (ChL 24).

²² A világiakról tárgyaló színódus előkészítő „Instrumentum laboris”-ában találjuk: „A három életállapot közötti viszony egyfajta körkörösséget mutat. Mondhatjuk bizonyos értelemben, hogy a világi élethez rendelődik a másik kettő; el kell azonban ismernünk, hogy más megközelítésből a papi és a szerzetesi életállapothoz rendelődik olykor a másik két életállapot. Ugyanis az életállapotok akkor kapják meg mély jelentésüket, amikor a szeretet tökéletességével kapcsolódnak minden hívő közös céljához. Ezért létezik az egyik a másikért... Ez a kommunió-körkörösség a megfelelő alapja a három életállapot kölcsönös építésének és a közös egyházi felelősségnek, amelynek az a célja, hogy – rendszeren és a kellő különbségtetelekkel – mindnyájan látható tanúságot tegyenek Krisztus szeretetéről és Isten szent voltáról. »Isten akarata az, hogy szentek legyetek« (1Tessz 4,3). Isten előtt, ténylegesen, az élétszentség foka nem az életállapottól, hanem a szeretet tökéletességétől függ” (33).

amelyet jóváhagyott a Generálisi Kongregáció. Más formák is vannak, köztük olyanok, amelyek már léteznek, de olyanok is, amelyek bármikor megszülethetnek. A lényeg az, hogy ne olt-suk ki a Lelket: nem szabad abbahagyni új formák kipróbálá-sát, amelyeket idővel alaposan meg kell vizsgálni: folytatha-tók-e vagy sem.

ÖTÖDIK MOMENTUM

A világiak részvétele a küldetésben, avagy a közös piarista küldetés

1. Egyik következő kisugárzása – újabb belső lehetősége – az alapító karizmájának a közös, megosztott küldetés. A minden-napi tapasztalat azt mutatja, hogy vannak világiak, akik nem elégednek meg azzal, hogy *együttműködjenek* a piarista rend tevékenységével (vö. a következő rész). Ezt az együttműködést különféleképpen végzik, elsősorban tanárokként. Valami többlet akarnak azonban: szeretnének osztozni a piarista szerzetesekkel abban a küldetésben, amelyet ők az egyháztól kaptak. A *Világiak a piarista rendben* című dokumentum – amelyet a generálisi káp-talan 1997-ben jóváhagyott – említ néhány ilyen csoportot: ta-nítók és tanárok, hitoktatók, lelkipásztori munkatársak, szülők és fiatalok, meg egyéb csoportok, akik részt vesznek a különböz-ő nevelő-oktató tevékenységben. Mit találunk az ő keresésük mélyén? Azt a mélyből fakadó vágyat, hogy együttműködjenek a piarista küldetéssel, vagyis hogy keresztény létükből kifolyó-lag dolgozzanak a peremre szorult gyerekek és fiatalok érdeké-ben, hogy integrális javát keressék azoknak, akikkel foglalkoz-nak, Kalazancius és a piarista rend stílusa szerint.²³

²³ A „küldetés” Jézus rendelkezése, amelyet az egyháznak adott: hirdetni az evangéliumot az egész világnak, evangelizálni az egész világot. A

2. Ezen a területen a világiak nemcsak dolgozni akarnak, hanem munkájuk által szeretnének hozzájárulni ahhoz a küldetéshez, amelyet a piarista rend az egyháztól kapott, egy pontosan körülhatárolt szolgálat által, a gyerekek és a fiatalok, különösen a leginkább szükségét szenvedők integrális nevelése által. Munkájukat szolgálattá változtatják, minden erejükkel azon vannak, hogy egy másik világot teremtsenek, Jézus szellemiségét és a boldogmondások értékeit magukévá téve, egy konkrét területen és egyértelmű hivatkozással az alapítóra.

3. E téren elsősorban az számít, hogy valaki milyen személyes nevelői képességekkel rendelkezik. Következésképpen a felelősségeket is a közös küldetésen belül az egyének személyes képességeinek és képzettségének megfelelően kell elosztani. Mindegyik azt a helyet foglalja el és azt a munkát végzi, amelyhez több adottsága van. A különbségek azok között, akik ugyanazon küldetésben osztoznak, nem az életformából adódnak, hanem a képzettségből, a képességekből és adottságokból a szolgálat jobb végzésére, noha mindegyiknek úgy kell részt vennie a küldetésben, hogy saját keresztény életformájának jellegzetességeit világosan megjelenítse.

Nyilvánvaló, hogy a személy nemcsak „cselekvés”, hanem alapvetően „lét” és „élet”. Ezért a közös küldetésben a világinak mint világi kereszténynek kell küldetését teljesítenie, mint aki a piarista szolgálat révén kívánja Isten országát terjeszteni, és foglalkozásán keresztül kívánja megélni hivatását. A világi hívő Krisztus tanúja a gyerekek és a fiatalok között, a társadalomban és munkájában. Tanúja annak: hogyan lehet keresztény módon, világiként megélni Jézus evangéliumát. Tanúságot tesz erről, miközben a gyerekek és a fiatalok átfogó nevelésén fáradozik.

„szolgálat” az a konkrét forma, ahogyan valaki részt vesz ebben a küldetésben, esetünkben a nevelés által. Innen származik a találó kifejezés: „nevelve evangelizálni”.

4. Olyan emberekről vagy csoportokról van itt szó, akik világiak, azok is kívánnak maradni, és részt vesznek abban a küldetésben, amelyet a piarista rend kapott alapítóján, Kalazanci Szent Józsefen keresztül. Kereszténynek vallják magukat, akik Isten országáért dolgoznak egy olyan küldetésben, amelyet az egyház kapott: a piarista szolgálatot, az emberek átfogó nevelését végzik.

5. Azt a kérdést is fel kell tennünk, hogy mi a világi élet sajátossága. Másképpen szólva: Melyek a – teológiai értelemben vett és a szó teljes értelmében – világi élet saját elemei vagy aspektusai, amelyek azzá teszik, ami?

a) Ha visszatekintünk a II. vatikáni zsinatra, látjuk, hogy már a *Lumen gentium* 31. pontja megadta a választ: „A világi hívők különös sajátossága a világi [szekuláris] jelleg. [...] Sajátos hivatásuk alapján a világi hívők dolga az, hogy az ideigvaló dolgok intézése és Isten szerint való rendezése által keressék Isten országát. A világban élnek, vagyis a világnak mindenféle feladatában és munkakörében, a családi és társadalmi élet megszokott körülményei között, szinte ezekből a szálakból van szöve az életük. Itt hívja meg őket Isten, hogy saját hivatásuk gyakorlásával az evangélium szellemében élve kovászként, belülről járuljanak hozzá a világ megszenteléséhez, és életük tanúságával – hitük, reményük és szeretetük ragyogásával – mutassák meg másoknak Krisztust.” A világi jelleg teszi tehát lehetővé – különleges módon –, hogy megvalósítsák a világ üdvözítésének küldetését.²⁴ A világi hívő sajátossága ebből a

²⁴ „A világi hívők apostolsága részesedés magának az egyháznak üdvözítő küldetésében, amelyre maga az Úr rendeli őket a keresztséggel és a bér-málással. A szentségek pedig, különösen az eucharisztia, közlik és táplálják azt az isten- és emberszeretetet, amely az egész apostolság lelke. A világi hívők különösen arra hivatottak, hogy jelenlévővé és tevékenyvé tegyék az egyházat olyan helyeken és körülmények között, ahol csak általuk lehet az egyház a föld sójává” (LG 33 b).

szempontból a világiság [szekularitás], vagyis jelenvalóvá teszi a világban, ahol él, a világiság közepette az evangéliumi életet.²⁵ Mindenesetre ez mégsem csak olyan elem, amely minősíti a világi hívők részvételét az egyház életében és küldetésében, hanem azt is magában foglalja, hogy ebből egy helyettesíthetetlen hozzájárulás származik az egyház és a világ közötti viszony megújításához.

- b) A valóság azonban sokkal bonyolultabb, mint amilyennek tűnik. A *Vita consecrata* 21. pontjában találjuk, hogy „a világiaknak van egy különleges – ha nem is kizárólagos – aspektusa, ez pedig a világi jelleg”. Már korábban kijelentette a *Gaudium et spes*: „Az evilági feladatok és tevékenységek – nem kizárólag, de elsősorban – a világi hívőkre tartoznak” (43 g). Ez pedig azért van így, mert a „világiság” bizonyos mértékben az egész egyházhoz tartozik, következésképpen minden életállapothoz, amely az egyházban megvalósul. Manapság sok teológus védelmezi, hogy éppen az egész egyház az – amely a világban él, noha nem hozzá tartozik –, amelynek világi jellege van, amely – ennek ellenére – különleges módon a világiakhoz tartozik. VI. Pál pápa így emelte ki az egyház világi jellegét: „Az egyháznak van egy autentikus világi dimenziója, amely belső természetének és küldetésének a része, amely a megtestesült Ige misztériumában gyökerezik, és amelyet az egyház tagjai különböző formában valósítanak meg.”²⁶

²⁵ A *Christifideles laici* is megismétli: „A világi Krisztus-hívők egyházi állapotát gyökerében a keresztény újdonság határozza meg, és a világi jelleg minősíti” (15 j).

²⁶ Az atyák, akik részt vettek a világiaknak szentelt színóduson, elfogadták a következő javaslatot: „A világi hívő világi jellege tehát nem kizárólagosan szociológiai, hanem inkább teológiai értelemben határozandó meg. A világi jelleget a teremtő és megváltó Isten tettének fényében kell megérteni, aki a világot átadta a férfiaknak és nőknek, hogy részt vegyenek a teremtés munkájában, szabadítsák meg a teremtést a bűn befolyásától, s szentelődjenek meg a házasságban vagy a cölebsz életben, a családban, a munkában és más társadalmi tevékenységekben” (ChL 15).

A világiak tehát arra kaptak meghívást, hogy jelenvalóvá tegyék Krisztust saját társadalmuk és kultúrájuk mindennapjainak körülményei között, vagyis családjuk, foglalkozásuk és munkájuk körén belül. Olyan szempont ez, amelyet hangsúlyoznunk kell a világiakkal kapcsolatban, mert itt jelenik meg a világiak autonómiája. A világi hívő életének természetes közege a család, s ebből kiindulva kell megélnie szexualitását-affektivitását, önmaga anyagi fenntartását és kezdeményezéseit. A szerzetesnek pedig mindent átfogó kötődése van szerzetesi közösségéhez, s ebből kiindulva éli meg affektivitását, szegénységét és engedelmességét.

Ez nem zárja ki, hogy a világiaknak is legyen küldetésük az egyházi közösség építésében: „A világi hívőknek – akiknek az egyház egész életében tevékeny szerepet kell vállalniuk – nemcsak az a feladatuk, hogy keresztény szellemmel itassák át a világot, hanem arra is hivatottak, hogy a társadalomban minden helyzetben Krisztus tanúi legyenek” (GS 43d; vö. ChL 25).

c) A világi élet fontossága a szerzetesélet számára: „A világi Krisztus-hívők részesedése nem ritkán a karizma néhány szempontjának váratlan és termékeny elmélyítéséhez vezet, amikor e karizma mélyebb lelki értelmezését adják, és új apostoli energiákat szabadítanak fel” (VC 55).

d) Nem szabad elfelejteni azonban néhány olyan területet sem, amelyen a világiaknak különleges módon jelen kell lenniük, ilyen a házasság és a család,²⁷ a politika,²⁸ a gazdasági

²⁷ „A világi Krisztus-hívők társadalmi elkötelezettségének elsődleges helye a házasság és a család” (ChL 40).

²⁸ „A világi Krisztus-hívők, annak érdekében, hogy – a már említett szolgálatuk által, amelyet az egyes embereknek és társadalomnak nyújtanak – a világot keresztény szellemben átforgalmazzák, semmi módon nem mondhatnak le a politikai életben történő részvételről” (ChL 42).

és társadalmi élet,²⁹ a kultúra.³⁰ A piarista szolgálattal kapcsolatban pedig érdemes felidézni a szentatyva szavait: „Az egyház sürgeti a világi Krisztus-hívőket, hogy erős lélekkel és alkotó szellemi erővel legyenek jelen a kultúra különböző területein, az iskolákban és az egyetemeken, a tudományos és technikai kutatás központjaiban, a művészi alkotás és a humanista gondolkodás színhelyein” (ChL 44).

HATODIK MOMENTUM

Együttműködés a piarista tevékenységgel

1. A piarista tér, stílus és szellem még tovább bővül. Ehhez a „momentumhoz” azok tartoznak, akik kapcsolatban állnak a piarista rend intézményeivel vagy tevékenységével abban a szolgálatban, amelyet a rend az egyháztól kapott. Ez a nagyszámú csoport rendkívüli fontos munkát végezhet. Döntő szerepet játszik abban, hogy a piarista rend valóban evangelizáló lehessen az egyházban, és teljesítse kapott küldetését, a gyerekek és a fiatalok, különösképpen a legnehezebb helyzetben lévők átfogó nevelését.

2. Ezzel a „momentummal” kapcsolatban mondja a világiakról szóló káptalani dokumentum: „Mindenféle együttműködés a piarista tevékenységgel már valamilyen módon kapcsolatba hoz azzal a karizmával is, amely azt élteti. Ehhez a módozat-

²⁹ „A világi Krisztus-hívők társadalom-szolgálatának lényeges része a gazdasági-társadalmi kérdés, melynek kulcsa az emberi munka szervezése” (ChL 43).

³⁰ „Az emberi személy és társadalom szolgálata a kultúra megteremtésében és átadásában jut kifejezésre, s valósul meg, ami a mai emberi együttélés és társadalmi fejlődés különösen nehéz feladatai közé tartozik” (ChL 44).

hoz tartoznak mindazok, akik valamiképpen részt vesznek a munkában, amelyet a piarista rend végez iskolákban, plébániákon vagy más intézményekben, akiknek a jelenléte építő jellegű, akik hatékony nevelők és nyitottak a rend sajátos jellege iránt” (20 a).

3. Igaz, amit a világiakról szóló dokumentum mond (vö. 20 a), mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy intézményeink tanárai között vannak nem hívők és nem gyakorló hívők is, akik – ennek ellenére – hatékonyan segítik a piarista szolgálatot, bár életüket nem határozza meg az Istenben való hit. E téren minden egyes esetet külön kell megítélni (figyelembe véve a működési területet, a múlttal magyarázható helyzeteket, a konkrét körülményeket stb.), és nem szabad elfeledkezni a piarista rend egyik állandóan hangsúlyozott célkitűzéséről: a tanárok kiválasztásáról és képzéséről.

BEFEJEZÉS

Ezeken az oldalakon azt szerettük volna megmutatni, hogyan értelmezzük hívő módon azt a tapasztalatot, amelyre szert tettünk.

Másképpen fogalmazva: abból kiindulva, ami napjainkban végbemegy, megpróbáltuk felfedezni, miként kapcsolódik mindez ahhoz, ami Kalazanciussal történt, s ahhoz az intézményhez, amelyet létrehozott. Ő és vele együtt mások egy sajátos történelmet éltek meg, amelyet lépésről lépésre a hit szemével értelmeztek. Ezzel az új megközelítéssel Isten ajándékára leltünk ott, ahol első látásra csak emberi valóságokat vettek észre. Ezt az ajándékot nevezzük teológiai nyelven karizmának.

Napjainkban is akadnak világiakkal kapcsolatos új helyzetek, de ha a hit szemével nézzük ezeket, megértjük, hogy

ugyanarról az ajándékról van szó, amelyet Kalazancius kapott, de amelyet most világi életformában élnek. A *Christifideles laici* mondja: „E módzatok különbözők és kiegészítik egymást, úgy, hogy mindegyiknek megvan a maga saját, eredeti és összetéveszthetetlen arculata, ugyanakkor mindegyikük kapcsolatban van a többivel, és azok szolgálatában áll” (55).³¹

E tisztázást szolgáló oldalakon azt is meg akartuk mutatni, hogy ez az értelmezés nem teszi egyenlővé Kalazancius karizmája megélésének e két formáját, hanem kijelöli helyüket az egyházban, rámutat gazdagságukra és egymást szükségyszerűen kiegészítő jellegükre, és megvilágítja, hogyan segíti mindez Kalazancius karizmájának gazdagabb megélését és szolgálatát az egyházban.³²

* * * * *

³¹ „A Krisztusban való újjászületés révén az összes hívőnek közös méltósága van, mindannyian életszentségre hivatottak; saját hivatásuknak és a Szentlélektől kapott ajándékoknak megfelelően mind részt vesznek Krisztus testének építésében (vö. Róm 12,3–8). Az egyház tagjainak azonos méltósága a Szentlélek műve, a keresztségen és a bérmláson alapszik, s az eu-charishtiából táplálkozik. De a sokféleség is a Szentlélek műve. Ő az, aki a hivatások, a karizmák és a szolgálatok sokféleségében az egyházat szerves közösséggé forrasztja össze” (VC 31).

³² Mivel a kalazanciusi karizmához a hívők különböző módon kapcsolódnak (vannak, akik élnek a karizmát, mások részesednek benne; vannak, akik életüket nyilvános fogadalomtétellel szentelték neki, mások nem; vannak, akik életre szóló elkötelezettséget vállalnak, mások természetesen nem; vannak, akik a rendben élnek, mások nem), kötelező megfogalmazni a jogokat és a köteleességeket is: a jogi szempont nagyon fontos, ennek tárgyalása azonban nem feladata ennek az írásnak. (A világiak direktóriumát, amely a jogokat és köteleességeket is megfogalmazza, a 2003-ban tartott egyetemes káptalant követően a Generális Kongregáció adta ki az *Ephemerides Calasancianae* 2004. novemberi számában. Magyarul e füzetsorozat 15. kötetében olvasható – T. E.)

SZEMPONTOK A DOKUMENTUM FELDOLGOZÁSÁHOZ

AZ 1. MOMENTUMHOZ

1. Fogalmazd meg részletesebben, hogy karizmája felfedezése során milyen állomásokon haladt át Kalazancius. Használd valamelyik életrajzát.
2. Ha Kalazanci Szent József karizmája az ő életében is folyamatosan kristályosodott ki, fogalmazz meg néhány olyan momentumot, amelyek a szövegben említett négy szempontot követték.
3. Gondold át és fejtsd ki, mit jelent a *karizmához való hűség* (olvasd el a *Vita consecrata* 36. pontját) és a *teremtő hűség* (VC 37).
4. El tudnád-e mondani, hogy az első társakkal való együttélés mivel járult hozzá Kalazancius karizmájához?

A 2. MOMENTUMHOZ, 1. RÉSZ

1. Kommentáld a *Mutuae relationes* 11. pontját a karizmáról és a karizma történelmi kibontakozásáról, és fogalmazd meg, mi következik ebből.
2. Hogyan kell egy piaristának magáévá tennie Kalazancius karizmáját? Hogyan tud egyszerre teremtően (kreatívan) és hűségesen viszonyulni ugyanahhoz a karizmához?
3. Mondd el a véleményed arról, hogy minden piarista felelős alapító atyánk karizmájáért, olvasd el ehhez: VC 71 f.
4. Meg tudnád említeni alapító atyánk karizmájának néhány olyan összetevőjét, amelyek meglátásod szerint továbbadhatók, valamint azokat, amelyek nem adhatók tovább?

A 2. MOMENTUMHOZ, 2. RÉSZ

1. Fejtsd ki részletesebben a VC 32. pontját: *A megszentelt élet egyedülálló értéke*
2. Fejtsd ki részletesebben a VC 39. pontját: *Az életszentség elősegítése*
3. Fejtsd ki részletesebben a VC 42. pontját: *Testvéri élet a szeretetben*
4. Fejtsd ki részletesebben a VC 84. pontját: *A megszentelt élet prófétai jellege*

N. B. Választhatsz más pontokat is a *Vita consacrata*ból.

A 3. MOMENTUMHOZ

1. Mely szerzetesintézmények tartoznak a kalazanciusi szerzetek családjához? Vö. *Escuelas Pías: Ser e Historia*, Salamanca, 1978, 135–151; ANTONIO LEZÁUN: *Historia de la Orden de las Escuelas Pías (Manual)*, ICCE, Madrid, 2010, 119–120.
2. Melyek a sajátosságai ezeknek az intézményeknek? Vö. *Anuario de las Escuelas Pías*, 1990.
3. Miképpen állnak kapcsolatban Kalazanciussal?
4. Mely kalazanciusi tényezők jellemzőek rájuk?

A 4. MOMENTUMHOZ

1. Mit jelenthet a piarista rend számára a világiak integrálása a piarista-kalazanciusi karizmába?
2. Egy ilyen integráció mivel gazdagíthatja a világiakat és mivel a szerzeteseket?
3. Fejtsd ki részletesebben a VC 54. pontját: *Közösség és együttműködés a világiakkal*; és a VC 56. pontját: *Önkéntes és társult világiak*
4. Fejtsd ki a véleményed e momentum 5. pontjának 3. bekezdéséről.

AZ 5. MOMENTUMHOZ

1. Mit jelent „osztolni a küldetésben”? Hogyan történik ez?
2. Vannak-e a megosztott küldetésnek olyan szempontjai, amelyek megkülönböztetik a világot a szerzetestől? Melyek ezek?
3. Fejtsd ki részletesebben a *Lumen gentium* 31. pontját.
4. Fejtsd ki részletesebben a *Gaudium et spes* 43. pontját.

A 6. MOMENTUMHOZ

1. Mondd el a véleményed e momentum 2. pontjáról.
2. Milyennek kell lennie a nem hívő tanárok együttműködésének intézményeinkben? Milyen etikai kódexet kell elfogadniuk?
3. Milyen tényezőket (értékeket) kell előmozdítaniuk, és hogyan kell ezeket a kalazanciusi nevelő-oktató tevékenységbe integrálni?

Kiadja: Piarista Rend Magyar Tartománya
1052 Budapest, Piarista köz 1.
Levélcím: 1364 Budapest 4, Pf. 220
Honlap: www.piarista.hu
Felelős kiadó: Tózsér Endre SP

Tördelés: Takács Zita

Nyomás: *mondAt Kft.*
2600 Vác, Nádas utca 6.
Felelős vezető: Nagy László ügyvezető igazgató
www.mondat.hu

ISBN 978-963-88543-5-3
ISSN 1585-2210

